1937 ий
12
ДЭКАБРЬ
№ 93 (377)
Акшэ 5 ыр.

8-шэ ИЙ ЛЭКТЭШ

Чыла эл пролэтар-шамыч, ушныза!

Рвэзэ коммунист

ВЛКСМ
Маробком
дэн
Горком
орган

Тачэ марий калыкын нинэ кандидатшэ-шамыч вэрч голосоватлэна

Отто Йульйәвич Шмидт—Казанский избиратәльный округ гыч РСФСР дәч Национальность Совәт дәпутатыш кандидат.

Валәнтина Фәдоровна Пикина—Йошкар-Ола избиратәльный округ гыч Национальность Совәт дәпутатыш кандидат.

Зиновий Яковльәвич Жаднов—Шәрнур избиратәльный округ гыч Сойуз Совәт дәпутатыш кандидат.

Аләксандр Иванович Карачаров—Марий-Турәк избиратәльный округ гыч Национальность Совәт дәпутатыш кандидат.

ЧЫЛАНАТ САЙЛЫМАШКЭ!

Тачә мәмнан Совәт Ушәмысә шәмәр-шамыч, тыгакак пӱтынь совәт молодьож Сталинский Конституций нәгызәш СССР Вәрховный Совәтыш шкә дәпутатшә шамычым сайлат. Тачә чыла бәспартийнә пашазә, крәсаньык, служышо да интәллигәнт-шамыч большәвик партий дәнә блокым ыштән, сойузым ыштән пийалан да вәсәла илыш вәрч кучәдалшә, калыкын тушманжә дәнә нәпримиримә лийын шогышо партийнә дән бәспартийнә большәвик - шамыч вәрч йӱклат.

Мәмнан социалист родинысә пӱтынь шәмәр калык шкә әрыкшә дәнә, волгыдо илышыштә ила. Тудын октьабрьский рәвольуций дән Сталинский Конституций тунәмаш, пашам ышташ да канаш правам пуән. Тыгакак нуно шонгәммәкышт социальный обәспәчәнийым налаш праван улыт. Социализм әлыштә шонгат, рәзат—чыланат государствәнный управләньыш сайлаш да сайлалтын кәрташ праван улыт.

Шәмәр шамычлан тыгай правам ик капиталист әллаштат пумо огыл. Нунын дәнә орлык, кӱчызылык да шужымаш озалана. Фашизм дән капиталист әлләштә пашазә дән крәсаньык-шамычым вийан әксплоатироватлат. Тыгайак ыльә ожно царский Российыштә кугыжа дән помәщик кашакын озаланымышт годым.

Тачә уло әл дәнә пырльа мәмнан Марий рәспубликысә шәмәр - шамычат СССР Вәрховный Совәт дәпутатыш шкәныштын ән ӱшанымә әргыж дән ӱдыржӧ-шамычым сайлат.

Сайлымашым сайын, сәӈгымаш дәнә әртараш мәмнан партий дән правитәльствылан тачә ойыртәмышын вийан полшыман. Тәвә тидым ышташ ләнинский комсомол обäзан. Тачә ик шәмәрат избиратәльный урно дәкә мийән, родинлан прәданнә йәӈ-шамыч вәрч, окружной избиратәльный комиссийлаштә рәгистрироватлымә кандидатур-шамыч вәрч йӱклыдә ынжә код.

Палән лийман, тушман огәш малә. Садлан тачә кәчын ойыртәмшынак ән писә шинчан, ән талә большәвик шижмапан лийман. Тушманлан нимогай әрыкым пуман огыл.

Комсомоләц - шамычлан тидым палыман да молыланат умландарыман: „Кӧ Совәт Ушәмысә калык-шамыч ончыкыжат әрыкан да тӧр праван лийышт манын тырша..., тудо большәвик партий вәрч голосоватлаш тӱӈаләш, тудо коммунист дән бәспартийнә-шамыч блокын кандидатышт вәрч голосоватлаш т ӱ ӈ а л ә ш. (ВКП(б) ЦК-ан обращәньыж гыч).

12 ДЭКАБРЬ КЭЧЫН

Шошым сылнын
Пэлэдалтшэ ломбо сэмын,
Чийэн лэкса
Тачэ чаплын тэ чылан.
Куан дэнэ
Мэмнан шӱмжӧ тичак
тэмын,
Мэмнан илыш
Сылнэ кэчэ—пийалан.

Кайэна мэ
Шкэ участкыш чылан
тачэ,
Сай йэӈланжэ
Мэ йӱкнажым пуэна.
Куанымаш дэн
Вучышна мэ тидэ кэчым
Тачэ кэчын
Мэ Совэтыш сайлэна.

Шинчэна мэ
Пуаш кӧн вэрч шкэнан
йӱкым,
Кӧ мэмнан вэрч
Йӱдшӧ кэчы » э тырша.
Мэмнан сылнэ,
Шыргыжалшэ йоча-влакым
Кӧ тӱньаштэ
Пагала чот, чамана.

Кӧ пуэн гын
Ласка илышым, пийалым,
Пэлэд кушшо
Эрык элын калыклан?
Кӧ пуэн гын
Моткоч сылнэ колхоз
йалым—
Улна йамдэ
Пуаш йӱкым мэ тудлан!
Кӧ каваштэ
Сокол ганьэ лӱддэ пӧрдын,
Кучэн рульым
Самольотым виктарэн;
Кӧ тӱтан вошт
Ий кокла гыч ийын лэктын
Совэт флагым
Сэвэр польусэш нӧлтэн;

Кӧ тушман дэн
Кучэдалын гэрой лийын,
Уло он дэн
Родина вэрчын кӧ шога—
Нуныланжэ
Кумылнажэ мэмнан
нӧлтын—
Нуно лийыт
Мэмнан сайлымэ йэӈна.

Лэнин-Сталин
Партий вэрчын кӧ шога гын,
Кӧ полша гын,
Тушман шакшым
кӱрышташ,
Сэӈымаш гыч сэӈымашыш
Кӧ конда гын—
Тыгай йэӈым
Мэ Совэтыш сайлэна.

Тачэ кэчын
Мэмнан элын йыр
луклаштэ:
Таджикистан дэч
Сэвэр польусыш шумэш,
Бэлорусс дэч
Мӱндыр эр вэл Амур дэнэ—
Чыла калык
Шкэ участкыш ошкылэш.

Тачэ кэчын
Руш калык дэнэ пырльа
Украин, Бэлоруссий
Грузин-шамыч
Марий калык,
Туркмэн дэнэ Башкирий да
молат—
Элын чаплэ
Эргэ вэрчын
Пуат йӱкым чыланат!

МАКС МАЙН

КОМСОМОЛКА САСКАВИЙЫН УЧАСТКЫШТЫЖЭ

Макматова Саскавий Октьабрьын икшывыжә. Тудо кызыт Шәрнур район „Марий“ колхозын ән пагалымә ӱдыржӧ. Тәний Саскавий колхозышто 250 трудодәньым ыштән. 120 пуд киндым наләш. Макматова Саскавий ударница вәлә огыл, тудо совәт пашаштат активистка. Кызыт комсомолка Саскавий райисполком пләнум дән йал совәт прәзидиум члән. Вәрховный Совәтыш сайлымаштә полшашлан Саскавийым Коклала избиратәльный участкә прәдсәдатәльлан ойрымо. Тудын участкыштыжә 1200 избиратәль уло. Совәтыш сайлымә кәчә маркә избиратәльный законым сай шинчыман. Тидә задачым Саскавий сай шуктән. Избиратәльный законым тунәммә кружок гыч избиратәль-шамычым туныктән луктын.

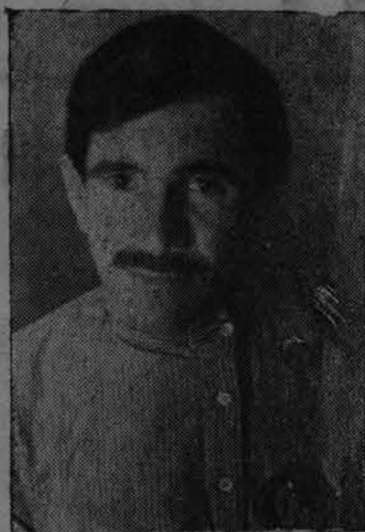
— Ожно ӱдрамашым айдәмылан шотлән огытыл. Кызыт гына Совәт әлыштә ӱдрамаш пӧрйәнг дәнә тӧр праван. Тыгай кугу права Совәт әлыштә вәлә лийын кәртәш,—ойла Саскавий.

Саскавийын вуйлатымә избиратәльный участкысә избиратәль - шамыч шкә йӱкыштым тачә Вәрховный Совәтыш сайлымә годым большәвик партийын ӱшан әргыжә - шамычлан—Отто Йульйәвич Шмидт, Зиновий Йаковльәвич Жаднов да А. Фәдоров йолташмытлан пуат.

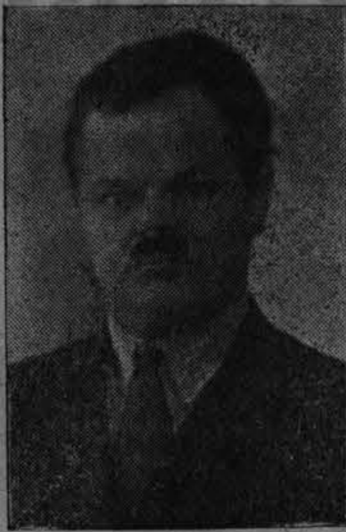
М. Йаныш.

185

Тачэ марий калыкын нинэ кандидатшэ-шамыч вэрч голосоватлэна

Григорий Игнатьйэвич Игнатьйэв — Йошкар-Ола избиратэльный округ гыч Сойуз Совэт дэпутатыш кандидат.

Николай Алэксэйэвич Пэтруничэв—Звэнига избиратэльный округ гыч Национальность Совэт дэпутатыш кандидат.

Василий Фэдорович Торэйэв—Йурин избиратэльный округ гыч Национальность Совэт дэпутатыш кандидат.

Капитолина Михайловна Кэльбэдина — Йошкар-Ола сэльский избиратэльный округ гыч Национальность Совэт дэпутатыш кандидат.

Василий Николайэвич Богданов —Кужэнгэр избиратэльный округ гыч Национальность Совэт дэпутатыш кандидат.

Рвэзылан мэмнан дэнэ чыла вэрэ корно

Шмидт, Пикина да Игнатьйэв йолташмытын кандидатышт вэрч голосоватлэм

1918 ий. Граждан сар. Йалыштэ тиф. Киндэ кочкаш укэ. Ачый бэлобандит-шамыч ваштарэш, пийалан илыш вэрч кучэдалаш кайэн. Авий кок изи йоча дэнэ кодын. Мэмнам пукшэн лукташлан авый кулаклан пашам ыштэн илэн.

Граждан сар пытыш. Рвэзэ Совэт Рэспубликым пытараш тöчышö бэлобандит-шамычым шалатымэ. Ачий граждан сар гыч пöртыльö. Мэмнан илышна сайэмаш тӱнгальэ.

1931 ийыштэ йалэшна колхоз почылтэш. Илышна эшэ сайэштэш. Ожнысо йорло крэсаньык гыч зажиточный колхоз илышыш лэкна.

Колхозышто пашам ударнын ыштымэмлан мыйым сöсна фэрмэ вуйлатышылан шогалтышт.

Но мыйын тунэммэ шуаш тӱнгальэ. Райкомолыш тунэмаш кайашлан йодмашым пушым. Райкомол Марий йал - озанлык коммунист школыш т у н э м а ш колтыш. Кызыт Марий йал-озанлык коммунист школышто тунэмам. Тэний комсомолыш пурышым.

Ожно йорло йэнгын ӱдыржылан тунэмаш шонымат огыл ыльэ. Млanна моло калык дэнэ пырльа тыгай кугу правам, тунэмаш, паша ышташ, канаш, пöрйэнг дэнэ тöрак сайлымаштэ участвоватлаш Совэт власть да Лэнин - Сталин партий пуэныт. Тидым чыла Сталинский Конституций пуэн.

Тачэ кэчын мыйын илыштэм адак ик кугу куанымаш. Тачэ моло дэнэ пырльа мый пэрвой кана голосовайаш тӱнгалам. Шкэ йӱкэм Шмидт, Пикина, И г н а т ь й э в йолташмытлан пуэм.

Йаковльэва А.

Тау, Сталин йолташлан!

Тачэ мый Сталин йолташлан тауым каласыдэ ныгузэат ом чытэ. Мэмнан элыштэ гына чыла калыклан эрык пуалтын. Тидэ эрыкым Октьабрьский рэвольуций пуэн!

Мланэм луаткандаш ий тэмын. Мый Вэрховный Совэтыш моло йэнг сэмынак пэрвой кана йӱклаш тӱнгалам.

Тачэ мэ шкэнан эн прэ д а н н э йэнг-шамычланна йӱкнам пуэна.

А. Йэфрэмов.

Тачэ—шкэнан пийална вэрч йӱклэна

Мый Совэт элын пийалан ӱдыржö кугыжан власть годсо шучко, нэлэ илышым ужын ом ул. Тудым ачамын ойлымыж гыч гына шинчэм. Ачамын ойлымыжым шарнашат шучко.

Мый пийалан жапыштэ илэм. Млanна чыла правам пумо: пашам ышташ, тунэмаш, канаш, сайлаш да сайлалташ.

Кызыт фэльдшэрско-акушэрский школышто тунэмам. 7 тылзэ гыч фэльдшэр лийын лэктам.

Фэльдшэр, врач, туныктышо, льотчик моло спэциальностьым налаш мэмнан Совэт Ушэмыштэ гына кугу эрык пуалтын. Тыгай правам млanна Лэнин-Сталин партий пуэн.

Тэний млам 18 ий тэмын. Сайлымаштэ тачэ пэрвой кана участвоватлэм. Тачэ кэчэ мыйын илышыштэ эн пийалан кэчэ. Тидэ кэчым мый пэш куанэн вучышым.

Тачэ мый шкэ йӱкэм Отто Йульйэвич Шмидт, Валэнтина Фэдоровна Пикина, Григорий Игнатьйэвич Игнатьйэв йолташмытлан пуэм.

Сарайэва Зойа.

Йошкар Ола фэльдшэрско-акушэрский школ.

„*Кö мэмнан родина ончыкыжат куатлэ, культуран да эрыкан социалистичэский дэржавэ лийжэ, манын тырша, тудо большэвик партий вэрч голосоватлаш тӱнгалэш, тудо коммунист дэн бэспартийнэ-шамыч блокын кандидатышт вэрч голосоватлаш т ӱ н г а л э ш*".

(ВКП(б) ЦК-н обращэнийжэ гыч).

МЫЙ ЙӰКЛЭМ

Пэлэдалтын пэнгыдэмшэ Совэт элын,
Вийанг кушшо рвэзэ йэнг жэ мый улам.
Вурыс сэмын шуаралтын кажнэ кэчын
Илыш дэнэ пырльа мыйэ чот кушкам.

Мыйын кумыл эшэ кызыт кӱш нöлталтын,
Сталин вождын ласка илыш пумыжлан.
Рвэзэ кумыл эшэ кӱшкö чот нöлталтын,
Сталин вождын тöр праважым пумыжлан.

Ындэ мыйэ кушкын шуым эрык эргэ,
Тачэ лачак латкандаш ий млaнэм.
Мэмналанжэ тидэ кэчэ пэшак шэргэ,
Ӱшан йэнглан йӱкэм тачэ мый пуэм.

А. Иванов.

Мэмнан кэч могай пашат почотышто

1934 ийыштэ мый Йошкар-Ола чодра заводыш паша ышташ тольым. Он чыч молотобойэцлан, маслэнщиклан пашам ыштэнам. Пашам сай ыштымэмлан 1935 ийыштэ слэсарьлан шогалтышт. Слэсарь пашам сайын палаш тэхучобыш кошташ тӱнгальым. Тэхучобо мылам кугу полышым пуыш. Ындэ 3 ий слэсарьлан пашам ыштэм. Заводышто стахановэцлан шотлалтам. Паша нормым 130-150 процэнтлан тэмэм.

Зажиточно да культурно илэм. Тылзэш 350-400 тэнгэ пашадарым налам. Чаплэ пачэрым пуэныт. Канымэ жап годым газэтым, художэствэнный литэратурым лудам. Политучобыш коштам.

Заводышто пашам стахановла ыштымылан шуко кана пöлöклэныт.

Мэмнан Совэт Ушэмыштэ гына кö могай спэциальностым налнэжэ, тугайым налын кэртэш. Капиталист эллаштэ молодьож сэмын паша дэч посна кодам, манын шонымаш укэ. Мэмнан кэч могай пашат почотышто да тудым чыланат аклат.

Тачэ мый пэрвой кана голосовайаш тӱнгалам. Тидэ кэчым пэш чот куанэн вучышым. Тачэ избиратэльный урно дэк кайэн, шкэ йӱкэмым Лэнин-Сталин партийлан прэданнэ О. Ю. Шмидт, В. Ф. Пикина, Г. И. Игнатьйэв йолташмытлан пуэм.

Йошкар Ола чодра заводын самырык избиратэльжэ Осокин Сэргэй.

Шкэ йӱкэм партийлан прэданнэ йэнг вэрч пуэм

Тэчэ 12-шо дэкабрь. Тидэ кэчым пэш куанэн вучышым. Кузэ от куанэ. Вэт тачэ мый пэрвой кана моло дэнэ пырльа высший органыш—Вэрховный Совэтыш сайлаш тӱнгалам.

Мый 1918 ийыштэ шочынам. 1935 ийыштэ стройуч школым тунэм пытарышым. Ындэ 3 ий лийэш Йошкар-Ола мэбэльный фабрикыштэ стольарлан пашам ыштэм, стахановэц улам. Кажнэ тылзын пашa нормым 150 процэнт утла тэмэн шогэм. Адак общэствэнный пашам ыштэм. Комсомол организаций агитаторлан шогалтэн. Тидэ пашам сайын шуктэм. Волгыдо, чаплэ пачэрэм улэ. Пэш сайын илэм. Млanна тыгай пийалан да вэсэла илышым Совэт власть дэн коммунист партий пуэныт. Садлан мый тачэ шкэ йӱкэм Лэнин-Сталин партийлан прэданнэ йэнг-шамычлан пуэм.

Комсомолэц, стахановэц—ЛЭБЭДЭВ В.

Йошкар-Ола мэбэльный фабрик.

Пэрвой кана голосоватлэм

Мый йорло крэсаньык йэшэш шочынам. Ачамавам тунэмдымэ улыт. Нунылан кугыжан власть тунэмаш эрыкым пуэн огыл.

Мэ пийалан жапыштэ илэна. Млanна чыла права пуалтын.

Мый Нартас йал озанлык тэхникумышто тунэмам. Йал озанлык производствын спэциалистшэ—агроном лийын лэктам.

Тэний млам 18 ий тэмын. Тачэ пэрвой кана избиратэльный урно дэк кайэм. Шкэ йӱкэм партийлан прэданнэ йэнг шамычлан—Отто Йульйэвич Шмидт, Зиновий Яковльэвич Жданов, Алэксандр Иванович Карачаров йолташмытлан пуэм.

П. Суслов.

Тачэ марий калыкын нинэ кандидатшэ-шамыч вэрч голосоватлэна

Марийа Сэргэйэвна Сэргэйэва—Морко избиратэльный округ гыч Национальность Совэт дэпутатыш кандидат.

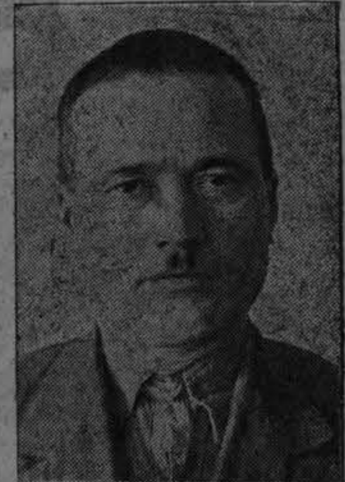
Алэксандр Игнатьйэвич Фэдоров—Шэрнур избиратэльный округ гыч Национальность Совэт дэпутатыш кандидат.

Анна Афанасьэвна Толстова — Лопатин избиратэльный округ гыч Национальность Совэт дэпутатыш кандидат.

Василий Дмитрэвич Орэхов—Оршанкэ избиратэльный округ гыч Национальность Совэт дэпутатыш кандидат.

Иван Никифорович Микэркин—Кырык-Марий избиратэльный округ гыч Национальность Совэт дэпутатыш кандидат.

Шонгылан мэмнан дэнэ чыла вэрэ почот

„Кӧ мэмнан элыштэ просвэщэньым ончыкыжат кушташ тырша, кӧ Совэт Ушэм калык-шамычын наукым, литэратур дэн искусствым ончыкыжат пэлэдыкташ шона, тудо большэвик партий вэрч голосоватлаш тӱнгалэш, тудо коммунист дэн бэспартийнэ-шамыч блокын кандидатышт вэрч голосоватлаш тӱнгалэш“ (ВКП(б) ЦК-н обращэнийжэ гыч).

МЫЙЫН ПРАВАМ

(Домохозайка А. Н. Чэрнова йолташын 8 дэкабрьыштэ Йошкар-Оласэ шонго избиратэль-шамычын погынымаштэ ойлымыжо)

Ожно шэмэр ӱдрамаш эн правадымэ, эн орлыкан ыльэ. Тунам мыйынат шинчавӱдэм йатыр йогэн.

Илыш эрэ ончык кайэн. Калык коклаштэ эн патыр, эн ушан йэнг-шамыч лэктыныт. Нуно айдэмын эрыкшэ вэрч, пийалжэ вэрч царизм ваштарэш кучэдалаш тӱнгалыныт, тышкэ рэвольуционный калыкым ушэн шогэныт. Нинэ патыр-шамыч большэвик партийын вождьшо Лэнин дэн Сталин лийыныт. Нуньын чаплын вуйлатымышт почэш 1917 ийыштэ кугыжан властьым сӱмырымӧ, эрыкан, волгыдо илышым ыштымэ.

Мыйын кызыт 4 эргым уло. Чыланат нуно пийалан улыт. Эн кугу эргым инжэнэр, синтатичэский каучук промышлэнностьышто пашам ышта Кокымшо эргым—профэссор. Тудо Монгол АССР-ысэ вэтэринарный институтышто туныктышылан шога. Кумышо эргым художник. Кызыт Йошкар армийыштэ. Нылымшэ эргым финансовый пашаэнг. Нуно чыланат Сталинский курымышто воспитатлалтшэ улыт. Нуньылан корным совэт власть почын.

Тэвэ тидым мый пэш кугу пийаллан шотлэм. Тыгай кугу пийалым троцкист-бухаринэц, шакшэ буржуазнэ националист кашак шупшын налнэшт ыльэ. Нуно ожнысо карымэ илышым пӧртылтынэшт ыльэ. Коммунист партийын вуйлатымыжэ почэш, пӱтынь шэмэр калык тушман кашакым шалатыш да ончыкыжымат пытара.

Мый шкэмын пэлэдалшэ Совэт элэм дэнэ, шкэ правам дэнэ моктанэм. Мый шкэ йӱкэм тушман ваштарэш чарныдэ кучэдалшэ партийнэй большэвик дэн бэспартийный большэвик-шамычлан пуэм. Мый кӧн вэрч йӱклышашым рашпа эм: Шмидт, Пикина, Игнатьйэв йолташмыт вэрч йӱклэм.

Ожнысо илыш—пий илыш

(Йошкар-Ола лэсозаводын грузчикшэ стахановэц Д. И. ЙАБЛОНОВСКИЙЫН ойлымыжо. Тудлан 59 ий тэмын).

Кугу Октьабрь рэвольуций дэн Сталинский Конституций пэш кугу пийалым пуэныт. Кызыт мэмнан тунэмаш, пашам ышташ да канаш, адак шонгэмэкэ социальнэ обэспэчэнийым налаш правана уло. А тидэ—айдэмын илыштыжэ эн кугу пийал.

Мланэм 59 ий тэмын. Тугэ гынат, альэ рвээ гай тучам. Пашам стахановла сэмын ыштэм.

Ожнысо илыш—пий илыш. Тунам пойанлан гына эрык, почот ыльэ. Мый мэмнан йалысэ ик пойан нэргэн каласынэм. Тудын фамилийжэ Полозов. Шакшэ Полозов уло йалым куча ыльэ. Пэш шуко вольык шо, 10 пийжэ уло ыльэ. Пий-шамычшэ кэчын крэсаньык-шамычын чывыштым кучэн кочкыт ыльэ. Тидын нэргэн нигэлан вуйым шийаш лийын огыл. Ик кана ик крэсаньык шыдыж дэнэ тудын ик пийжым пуштын. Тидлан крэсаньыкым кум ийлан ссылкыш колташ судитлыш.

Тыгай каргымэ илышлан, Полозов гай тушман кашаклан Социалистичэский рэвольуций мучашым пыштыш. Ындэ шкэнан эрык дэнэ волгыдо да пийалан илышыштэ илэна. СССР Вэрховный Совэтыш партий дэн родинлан эн прэданнэ йэнг-шамычым сайлэна. Мый шкэ йӱкэм талэ большэвик О. Ю. Шмидт, партийын пэнгыдэ ӱдыржылан В. Ф. Пикина, колхозын чаплэ организаторжо орданоносэц Г. И. Игнатьйэв йолташмытлан пуэм.

Шкэ йӱкэм родиным эн сай эргыжэ-шамычлан пуэм

(61 ийаш кугыза Кузнэцов Иван Йаковлэвичын ойлымыжо)

Мланэм вот ындэ 61 ий тэмын. Шуко йӱштӧ-шокшым ужаш тӱкнэн.

Кызыт мэ шкэнан пийалан да вэсэла илыш вэрч сайлэна. А ожно орлыкан илышым кондышо паразит кашак вэрч йӱклаш заставитлэныт. Кугыжан Россий годсо сайлымашым пэш раш шарнэм. Тидэ 1901 ийыштэ лийын. Волостной-шамыч пэш шуко вэӓткым налыт ыльэ. Кӧ шукырак вэӓткым тӱла—тудым старшиналан шогалтат, лӱмлан сайлымаш шотым ыштат ыльэ. Волостнойын ончыктымо кандидатуржым от сайлэ гынат, тудо шкэнжын йэнгжым старшиналан шогалта ыльэ.

Ожно шонгым огыл, рвээзыжымат аклэн огытыл. Кызыт шонгылан чыла вэрэ почот, рвээзылан корно кумдан волгалтын.

Мыйын уло шӱм пашам вэрч йӱла. Тыгай пийалан элыштэ йара шинчэн ом кэрт. Садлан куанэн пашам ыштэм. Кызыт Йошкар-Оласэ гостипографийыштэ счэтоводлан шогэм.

Мый тачэ, Вэрховный Совэтыш сайлымэ кэчын избиратэльный участкыш кугу куанымаш дэнэ кайэм. Мэмнан родиным прэданнэ йэнгжэ-шамычлан, калык тушман ваштарэш чарныдэ пэнгыдын кучэдалшэ О. Ю. Шмидт, В. Ф. Пикина, Г. И. Игнатьйэв йолташмытын кандидатурышт вэрч голосоватлэм.

Сайлаш куанэн кайэм

(Морко район, „Чолга“ колхоз члэн НИКИТИН ТИКЫНЫН ойлымыжо)

Мый кызыт 60 ийым тэмэнам. Тынар илымэм жапыштэ тыгай пийалан илышым ик канат ужын омыл ыльэ.

Шонго улам гынат, мый колхоз пашаштэ ударник улам. Пашам уло кумыл дэн тыршэн ыштэм.

Йӱкэм Лэнин - Сталин партийлан прэданнэ йэнгшамычлан—О. Ю. Шмидт, З. Я. Жаднов, М. С. Сэргэйэва йолташмытлан йӱклаш тӱнгалам.

Д. Пэтр возэн налын.

Мланна Октьабрь эрыкым пуэн

(Шэрнур районысо „Октьабрь“ колхоз вуйлатышэ САВИНЦОВА йолташын ойлымыжо гыч).

Мый рвээ илышэмым кугыжан власть годым эртарэнам. Кызыт тунамсэ жапым шарналташат шучко. Йэшна кугу ыльэ Киндэ кочкаш укэ. Садлан йӱдшӧ - кэчыжэ кочмыла гына кулак дэнэ пашам ыштэн илышым. Тунэммэ нэргэн шонымашат укэ ыльэ.

Ик кана олаш паша ышташ кайашлан зэмский начальник дэк паспорт налашлан кайышым. Зэмский начальник мый дэчэм 80 тэнгэ оксам йодо. Мыйын 80 тэнгэ огыл 8 тэнгэжат ни унам лийын огыл Ик талук паспорт налаш толашэн кошты гынат, паспортым налын ыжым кэрг. Адак у гыч кулак дэнэ шкэ рвээ илышэм эртараш вэрэштэ.

Тыгэ 1917 ий мартэн нимогай волгыдо, эрык илыш уждэ пэл ӱмырэм эртарышым.

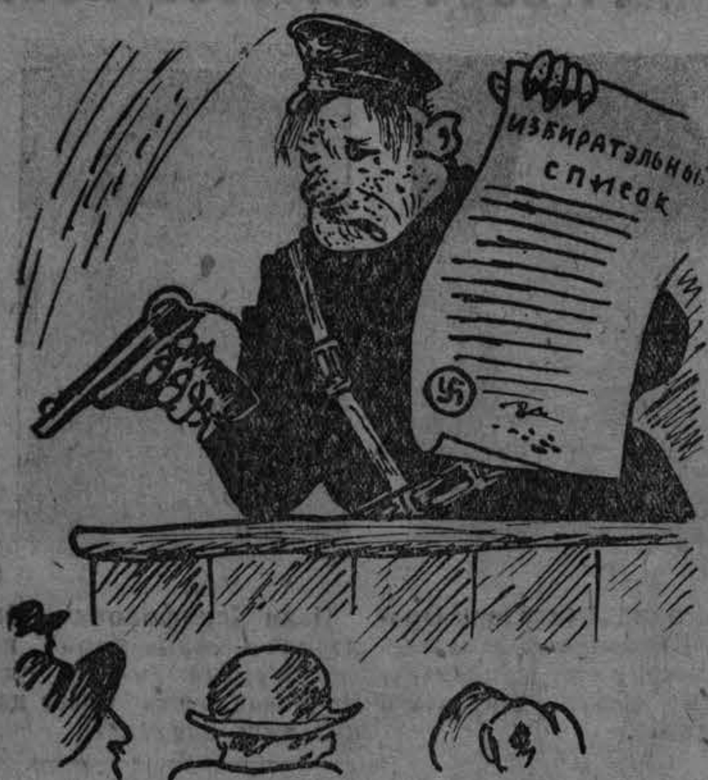
Кызыт Совэт власть мланна шэмэр ӱдрамашланат пӧрйэнг дэнэ тӧрак пэш кугу правам пуэн. Ожно ӱдрамашын йалысэ старостам ойыраш праважэ лийын огыл гын, кызыт государствэнный пашам вуйлатат.

Мыйым шкэнан колхозник-шамыч колхоз вуйлатышылан сайлэныт. Ожнысо пычкэмыш, нимогай правадымэ ӱдрамаш колхоз вуйлатышэ лийнам. Колхозник массын довэрийыштым шукташлан уло вий дэнэ колхозым пэнгыдэмдаш пижынам.

Шкэ йӱкэмым коммунист партийлан прэданнэ йэнг-шамычлан—Отто Йульйэвич Шмидт, Зиновий Йаковльэвич Жаднов, Алэксандр Игнатьйэвич Фэдоров йолташмытлан пуэм.

186

Фашизм элласэ „выбор“

КӦ ВАШТАРЭШ?

АНДРЭЙЭВ НЭРГЭН

Марий АССР Исполнительный Комитэт прэзидиумын 1937 ий 3 дэкабрьыштэ пунчалмыжэ

Марий АССР Исполнительный Комитэт прэзидиум пунчалэш:

1. Маскироватлалтшэ калык тушман, контррэвольуционный буржуазнэ-националист организацийын ик эн активный участникшэ Андрэйэвым Марий АССР Исполком прэдсэдатэль паша гыч лукташ, прэзидиум состав гыч да рэспублик исполком плэнум состав гыч корангдаш.

2. Рэспублик исполком прэдсэдатэль обязанностьым прэдсэдатэль заместитэль И. Н. Бусыгин йолташ ӱмбак пышташ.

3. Тидэ пунчалым печатьэш опубликоватлаш.

Марий АССР Исполком прэдсэдатэльын обязанностьшым шуктэн шогышо—Бусыгин.
Марий АССР Исполнительный Комитэт сэкрэтарь—Альшинский.

Йӱкэм учоный Шмидт йолташлан пуэм

Мый шонго улам, 65 ийышкат шуынам. Ожно чылажымак сайлымаш лийын огыл. Сайлымэ шотым вэлэ ыштэныт, тӧра - шамыч шкаланышт кэлшышым назначайат вэлэ ыльэ.

Октьабрь рэвольуций гына млаэна сайлаш да сайлалт кэрташ правам пуэн. Мый ӱмырыштэм альэ пэрвой кана тыгай эн дэмократичэ сайлымэ закон почэш сайлаш тӱҥалам.

Мэмнан йӧратымэ элыштэ коммунист партий дэн Совэт властьлан уло шӱмжӧ дэнэ прэданнэ гэройшамыч шуко кушкыныт. Нуно шкэ илышыштым чаманыдэ мэмнан илышнам сайэмдышаш вэрч, шкэнан родиным аралышаш вэрч кучэдалыт. Тыгай йэҥ Совэт Ушэм гэрой Отто Йульэвич Шмидт.

Тудо ындэ 1916 ий годсэк научно пашам ышта. Тудо лӱддэ, альэ маркэ ай дэмэ мийдымэ вэрышкэ—Сэвэрный польусыш мийэн.

Мый Шмидт йолташын илышыжым, пашажым сайын туэмынам.

Отто Иульэвичым мэмнан йӧратымэ партийын вождьшо Сталин йолташ воспитатлэн куштэн. Садлан мый 12 дэкабрь кэчын тудым Национальность Совэтыш дэпутатлан сайлаш шкэ йӱкэм пуэм.

Иванов Никифор Иванович.
Шэрнур район, Нурбэл йал совэт, „Куэр“ колхоз члэн.

Сайлымэ кэчым куанэн вучышым

Макова Натальалан 18 ий тэмын. Тудо „У Льэждӱр“ колхоз трахомотозный сэстралан пашам ышта. Шкэ пашажым йӧратэн ышта. Трахом чэр ваштарэш куэзэ кучэдалаш лэкцийым эрта.

Тэний тудо пэрвой кана голосовайаш тӱҥалэш.

—Мый 12 дэкабрьым пэш куанэн вучэм. Шкэ йӱкэм калык тушман-шамыч ваштарэш чакныдэ кучэдалшэ, родинылан прэданнэ йэҥ-шамычлан пуэм, — манэш Макова йолташ.

М. Фавстов.

Мыйын эн кугу куанымашэм

Мый октьабрь кэчын 1917 ийыштэ, рэвольуций жапыштэ шочынам. Пийалан эрык элын шочшыжо, у тукымжо улам. Сталинский Конституций молодьожлан пэш кугу правам пуэн. Мэмнан элысэ молодьож 18 ийаш гычак Вэрховный Совэтыш сайлэн да сайлалтын кэртэш.

Мыйат шкэмын йӱкэм Лэнин-Сталин партийлан мучашдымын прэданнэ, шэмэр калыкын пашажэ вэрч тыршышэ, ончыко, у сэҥымашкэ нангайышэ йэҥшамычлан пуэм. Моло самырык избиратэль-шамычымат тыгак ышташ ӱжам.

Волков Сидыр.
Морко район, „Коммунизм вэрч“ газэт рэдакций пашайэнг.

ФРАНЦУЗ КОМПАРТИИ ПОЛИТБӰРОН ЗАСЭДАНЬЫЖЭ

2 дэкабрьыштэ Француз коммунистичэский партий политбӱрон засэданьыжэ лийын. Тидын нэргэн увэрыштэ тыгэ ойлалтэш: „Гитлэровский гэстапон (гэрман тайнэ полиций) да итальан оврыл (гэстапо гайак организаций) полшымышт дэнэ гравицэ вэс вэлан йамдылымэ фашист заговорым организоватлышэ - шамыч ваштарэш энэргичнэ кампаньым умбакыжат ыштэн шогаш политбӱро рэшитлэн. Тидын дэнэ пырльа политбӱро палэмда: заговорщик-шамычын осал пашаштым пэрашлан калык фронтын программыжым илышышкэ строгын пуртэн шогаш, фашист лигашамычым чынак шалаташ, тугак рэспублик аппаратын чыла ужашышкыжэ рэспублик шӱлышым пурташ кӱлэш“.

Политбӱро пэш шонгэ шэмэр - шамычым пэнсий дэнэ обэспэчиватлымэ нэргэн вопросым ончэн да пашадымэ-шамычлан пособийым кугэмдымэ нэргэн вопросым парламэнтыш шындаш парламэнтысэ коммунистичэский группылан кӱштэн.

Политбӱро француз коммунистичэский партийын 25-29 дэкабрьыштэ лийшаш 9-шэ сйэздшылан йамдылалтмэ нэргэн докладым колыштын. Сйэздыштэ тыгай паша-шамычым ончаш ыштымэ: 1) калык фронтын фракцийжэ да тудын тӱҥамбалсэ задачыжэ-шамыч (докладчик Торэз), 2) шэлалтмашым пытарымаш да пашаэ классын йэдинствожо нэргэн (докладчик Жак Дӱкло), 3) Француз крэстьанствэ шотыштo калык фронтын обязанностьшо (докладчик Рэно Жан), партийнэ организационно вопрос-шамыч (докладчик Жаттон).

В. Д. Орэхов йолташын вуйлатымэ колхозысо комсомол организацийыштэ

Пектубай район, Прамнэк лӱм колхоз пэлэн 1930 ийыштэ молодьож-шамыч погынэн В. Д Орэхов йолташын инициатившэ дэнэ комсомол организацийым почыч. Тунам улыжат 4 комсомолэц гына ыльэ. Комсомол организацийым йол ӱмбак шогалтэн шукташ Орэхов йолташ молодьож коклаштэ пашам пэш активнэ ыштэн. Тудо ийынак организацийыштэ 16 комсомолэц лийын.

Орэхов йолташын комсомолэц да нэсойузный молодьож коклаштэ пашам активнэ ыштымыжлан, колхоз пашаштэ сай организатыр лиймыжлан, колхозник-шамыч 1932 ийыштэ тудым колхоз прэдсэдатэльлан сайлат.

А вара комсомол организатырлан Корольов Алэксандр шогалэш. Корольов йолташ 1932 ий годсэк комсомол организацийым вуйлата. Тудын моштэн вуйлатымыжэ дэнэ колхозышто молодьож йатыр ончык кайэн. Корольов йолташ нунын дэнэ пэнгыдэ кылым кучэн, пашам активнэ ышта.

Чыла комсомолэц дэн нэсойузный рвэзэ, ӱдыр-шамыч политшколыш коштыт. Сайын, кэлгын, конспэкт дэнэ йамдылалт мийат. Пропагандист Орэхов йолташ сайын умландараш тыршэн туныкта.

Кажнэ комсомолэц - шамычын посна участкышкэ пэнгыдэмдымэ. Нунын паша шуктымыштым Корольов йолташ контролироватлэн шога. Тэвэ Кузнэцова Ана кум ий годым чэрныдэ ушкал фэрмым вуйлатэн шога. Фэдоров Иыван кок ий бригадирлан пашам ышта. Молодьож гыч стахановэц-шамыч кушкын шогат. Мутлан Кузнэцова Ольга 320 паша кэчым ыштэн. Тудо кэчаш паша нормым 200 процэнт мартэн тэмэн толэш. Ана тэний 160 пуд пырчан шурным да 320 тэнгэ оксам налэш.

Комсомол да молодьож вий дэнэ колхозышто хоровой кружокым организовайымэ. Кружокышто 26 йэнг участвоватла. Кружок Марий рэспубликысэ пэрвой радиофэстивальыштэ пэрвой вэрым налын. Тидлан МАССР Исполком 300 тэнгэ окса дэнэ прэмироватлэн.

Драмкружок пашам вийан ышта. Кажнэ арнья вуйэш постановко шындалтэш. Тэний 32 йэнг дэнэ физкультур кружокым организоватлымэ.

Молодьожлан йара жапым вэсэлан, культурно эртараш чыла условий уло. Кажнэ кас йэда у кугу клубышко рвэзэ, ӱдыр-шамыч йара жапым вэсэлан эртараш погынат. Туш то гармонь, патэфон, радио, биллиард, тулэч моло сылнэ модышат уло. Тылызылан кок кана „Большэвик“ лӱман пырдыж газэт лэктын шога.

Молодьож коклаштэ кажнэ кэчын культур кушкын толэш. Кажнэ „Рвэзэ коммунист“, „Комсомольская правда“ да моло газэт-шамычымат лудын шогат. Йара жап годым шэрстьаной костьумым, пальтом чийэн коштыт. Кажнэ рвэзын оньышто галстук.

Колхозышто тунэмдымэ ик колхозницат укэ. Чылан ликпунктым тунэм лэктыныт.

Вэрховный Совэтыш сайлымэ законым тунэмаш 11 кружокым организоватлымэ. Кружокышко чыла колхозник дэн колхозница-шамычым авалтымэ. Кружокым комсомолэц - шамыч Корольов, Орэхов да Пайдыганов йолташ-шамыч эн сай вуйлатат.

Кызыт колхозник-шамыч коклаштэ Вэрховный Совэт дэпутатыш Марий калыкын кандидатшэ Шмидт, Жданов да Орэхов йолташ шамыч вэрч агитацым кумдан шындымэ.

Комсомол комитэт сэкрэтарь Корольов пашам моштэн ышта. Садланак, шукэртэ огыл, Корольов йолташым колхозник - шамыч Чиркэ йал-совэт прэдсэдатэльлан сайлэныт.

Ильэн Йапык.

Кунам школым почыт

Кодшо ийыштэ Параньгэ сэлаштэ повышэннэ тип школ пашам ыштыш. Тунэмаш 40 йэнг коштыт ыльэ.

Тэний тидэ школ альат пашам ышташ тӱҥалын огыл. Кызыт райцэнтрысэ комсомол дэн моло актившамыч тунэмнэшт, но Параньгэ роно прэподаватэль укэ манын, школым альат ок шоно.

Райкомол дэн роно дэч кызытак тидэ школым почаш йодына.

М. Сэрэбрьаков.

Отв. рэдактор—Г. М. ЭРСКИЙ.

Упол. Марлита А-560. Тираж 2860 экз. Йошкар-Ола, Маргосиздатын 1-шэ типогр. ВЛКСМ Маробком дэн горком орган. Савыктышэ „М. К“